

УДК 378.147

ВЕБ-КВЕСТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

© О. В. Фомічова

У статті розкрито значення веб-квестів як засобу формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах. Сформульовано методичні рекомендації щодо проведення професійних веб-квестів, спрямованих на формування готовності до інноваційної діяльності. Розглянуто структуру та основні завдання на кожному етапі веб-квесту з формування готовності до інноваційної діяльності. Визначено переваги впровадження веб-квестів у навчальний процес

Ключові слова: електронні засоби навчання, веб-квест, інноваційна діяльність, готовність до інноваційної діяльності

The meaning of web-quest as a mean of formation of the readiness for innovative activity of the future specialists at the higher educational institutions was elucidated in the article. The methodical recommendations as to the professional web-quest, directed on the formation of the readiness for innovative activity in future specialists were formulated.

The structure and main tasks at each stage of web-quest for the formation of the readiness for innovative activity on the topic "The way to innovative project creation" were offered. Such web-quest must take place in two stages. The first stage of web-quest is analytic one. The main task of this stage is a search and systematization of information as to elaboration of innovative projects. The second state of web-quest is projective. The main task of this stage is a planning and elaboration of innovative project.

The author also determines the advantages of introduction of web-quest into educational process: the raise of interest of the specialists in introduction of innovations in professional activity; development of creative thinking; formation of the value attitude to innovative activity; creation of favorable climate; release of future specialists from psychological barriers at communication

Keywords: e-means of study, web-quest, innovative activity, readiness for innovative activity

1. Вступ

Світові тенденції гуманізації, інтеграції та глобалізації суспільства визначають нові пріоритети розвитку освіти в Україні. Важливим аспектом реформування освітньої галузі є включення в навчальний процес сучасних електронних методів та засобів навчання. Перебудова традиційної освіти в сучасну інноваційну потребує теоретичного обґрунтування системи підтримки електронного навчання у вищій школі нового покоління. Сьогодні ми вже маємо значний арсенал електронних засобів навчання (електронних мультимедійних підручників, мультимедійних курсів, електронних лабораторних практикумів, тестів, ігор, електронних кейсів, інтелект-карт та ін.), які дозволяють формувати професійні компетентності майбутніх фахівців у вищій школі, проте не всі вони спрямовані на формування готовності особистості до інноваційної діяльності. Проте сучасні підприємства потребують фахівців, що вміють генерувати ідеї, готових діяти інноваційно, створювати інноваційні продукти. Формування таких інноваційних особистостей неможливе без використання сучасних інноваційних засобів навчання. Одним із таких сучасних електронних засобів навчання, який активує інноваційну та творчу діяльність студентів можна назвати веб-квест.

2. Літературний огляд

Сучасні електронні засоби навчання досліджувались в роботах [1, 2]. Дослідження інноваційних

педагогічних технологій здійснюють вчені у роботах [2, 3]. В роботах [4–6] розглядається питання формування готовності до інноваційної діяльності особистості з використанням різних засобів навчання. Проблемою використання веб-квестів під час викладання різних дисциплін в вищій школі займалися вчені у дослідженнях [7–10].

Веб-квести використовуються для організації проектної та дослідницької діяльності студентів, проте вчені ще не достатньо дослідили вплив веб-квестів на формування готовності особистості до інноваційної діяльності.

Таким чином доцільним є вивчення веб-квестів з точки зору використання їх у процесі підготовки студентів до інноваційної діяльності.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – обґрунтування доцільності використання веб-квестів у формуванні готовності студентів до інноваційної діяльності у вищій школі.

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні задачі:

– розкриття значення веб-квестів як засобу навчання;

– формулювання методичних рекомендацій щодо проведення професійних веб-квестів, спрямованих на формування готовності до інноваційної діяльності.

– визначення структури та основних завдань на кожному етапі веб-квесту з формування готовності до інноваційної діяльності.

4. Особливості використання веб-квестів як засобу формування готовності до інноваційної діяльності студентів

Поняття готовності до інноваційної діяльності на сучасному етапі розглядається як складне особистісне утворення, що є умовою та регулятором успішної професійної діяльності та яке передбачає наявність у майбутнього фахівця потреби в інноваційній діяльності та ціннісного ставлення до такої діяльності, а також наявність індивідуально-психологічних особливостей, професійних і спеціальних знань і умінь у сфері інновацій [5].

Готовність до інноваційної професійної діяльності є передумовою ефективної діяльності фахівця, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу, показником його здатності нетрадиційно розв'язувати актуальні професійні проблеми.

Аналіз теорії та практики підготовки студентів до інноваційної діяльності показує, що найчастіше для формування готовності до інноваційної діяльності використовуються проектний метод, рольові та ділові ігри, тренінги, мозкові штурми, інтелект-карти та ін. Проте альтернативними засобами навчання, що популярні сьогодні в мережі можуть стати: електронні навчальні веб-квести.

Веб-квести сьогодні отримали велику популярність. Концепція веб-квестів була розроблена професорами Б. Доджем і Т. Марчем в середині 90-х років. Веб-квест – це сайт в Інтернеті, з яким працюють учні або викладачі, виконуючи ту чи іншу навчальну задачу [9]. Основою веб-квестів є проектний метод навчання, що орієнтований на самостійну діяльність тих, хто навчається, саме тому дана методика підходить для формування готовності студентів до інноваційної професійної діяльності у вищій школі.

Аналіз наукових праць вчених М. Лонга, О. Полякової, Е. Багузіної, А. Статкевич, із впровадження веб-квестів в процес освіти показав, що веб-квести дозволяють: розвивати навички інформаційної діяльності, формувати позитивне емоційне ставлення до процесу пізнання, підвищити мотивацію навчання, розвивати творчий потенціал студентів; формувати загальні уміння оволодіння стратегією засвоєння навчального матеріалу.

Сьогодні веб-квести використовуються на різних етапах навчання (від шкільної освіти до вищих навчальних закладів та навчання персоналу на робочому місці). С. Маївка пропонує розглядати веб-квести як засіб розвитку інформаційної культури та ІКТ-компетентностей, М. Кадемія розглядає веб-квести як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів. Існують навчальні веб-квести різного професійного спрямування. Так, наприклад, веб-квест «створи комп'ютер своєї мрії», метою якого є розгляд процесу побудови обчислювальної системи з позицій аналітика, технічного консультанта, консультанта з програмного забезпечення, прес-менеджера (рис. 1).

Цікавий веб-квест з комп'ютерної графіки, основною метою якого є поглиблення знань з комп'ютерної графіки, її основних видів, способів створення

зображення на комп'ютері, ознайомлення з різними графічними програмами (рис. 2).

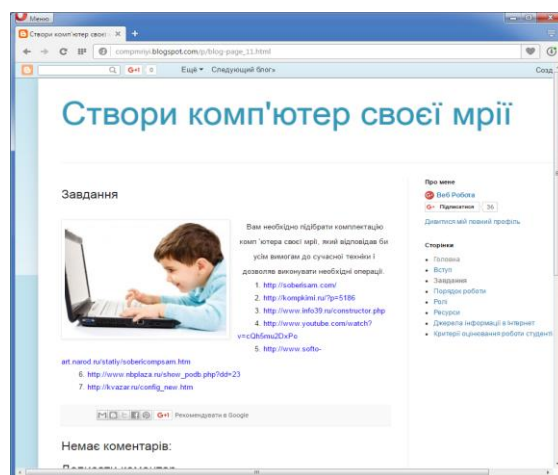

Рис. 1. Веб-квест «Створи комп'ютер своєї мрії»

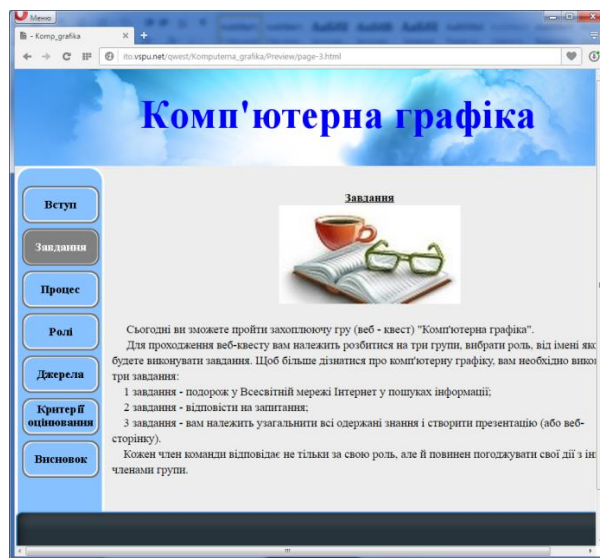

Рис. 2. Веб-квест із комп'ютерної графіки

Веб-квест «Веб-дизайн у професійній освіті» показує як графіка впливає на сайтобудування і яку роль вона, займає в цьому процесі (рис. 3).

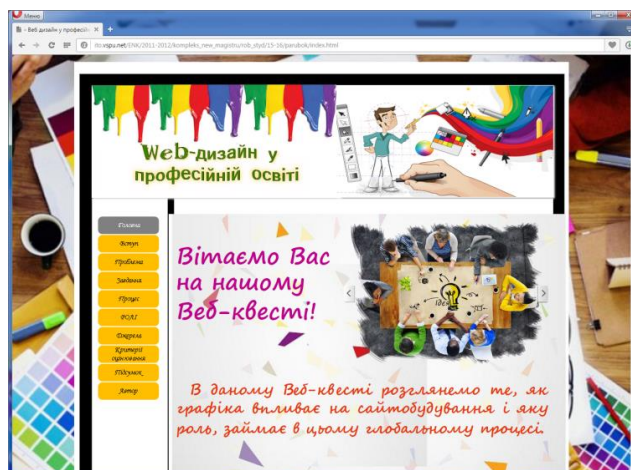

Рис. 3. Веб-квест «Веб-дизайн у професійній освіті»

Технологія веб-квесту дозволяє: сформувати навички самонавчання і самоорганізації, навчити працювати в команді (якщо задана одна мета), знаходити найбільш раціональний варіант у вирішенні певної професійної проблеми.

Веб-квести дуже близькі за особливостями до методу проектів, проте вони мають і свої особливості: ресурси, з якими буде працювати студент, визначаються заздалегідь, веб-квест чітко визначає порядок дій, який має виконати студент для одержання необхідного результату, обов'язковою складовою веб-квесту є перелік тих знань, умінь і навичок, які зможуть набути студенти, виконавши його, заздалегідь визначені також критерії оцінки виконаних завдань [8].

Традиційно веб-квест має наступну структуру [10]:

- вступ (формулювання теми, опис головних ролей учасників, сценарій квеста, план роботи);

- центральне завдання (завдання, питання, на які учасники мають знайти відповідь в межах самостійного дослідження);

- список інформаційних ресурсів, які можна використати під час досліджень, у тому числі ресурси Інтернет;

- опис основних етапів роботи;

- керівництво до дії;

- висновок (підсумки дослідження, питання для подальшого розвитку теми).

Спираючись на дану структуру можна визначити особливості розробки професійного веб-квесту, основною метою якого стане формування готовності до інноваційної діяльності.

Темою професійного веб-квесту спрямованого на формування готовності до інноваційної професійної діяльності може стати: «Шлях до створення інноваційного проекту».

Важливу роль у підготовці веб-квесту з формування готовності до інноваційної діяльності відіграє вибір завдань веб-квесту.

Б. Додж визначив такі види завдань для веб-квестів: переказ, планування і проектування, самопізнання, компіляція, творче завдання, аналітична задача, детектив, головоломка, таємнича історія, досягнення консенсусу, оцінка, журналістське розслідування, переконання, наукові дослідження.

Слід зазначити, що сформувати інноваційну компетентність дозволить поєднання декількох типів завдань. Так, наприклад, планування і проектування дозволить створити план майбутнього інноваційного проекту та сформувати діяльнісний компонент готовності, компіляція дозволить студентам навчитись формулювати свої думки та генерувати ідеї, творче завдання – сформувати мотивацію до інноваційної діяльності, переконання певною мірою змінить комунікативні навички студентів та дозволить навчитись відстоювати свої ідеї.

Професійний веб-квест спрямований на формування готовності до інноваційної діяльності може проходити в два етапи. Перший етап веб-квесту – аналітичний. Завданням на цьому етапі буде пошук і систематизація інформації щодо розробки інноваційних проектів. Другий етап веб-квесту – проектуваль-

ний. Основним завданням даного етапу є планування та розробка інноваційного проекту.

Спостереження за роботою студентів під час навчального веб-квесту дозволить оцінити: здатність студентів до творчої роботи; уміння працювати в команді; оригінальність ідей.

На першому етапі веб-квесту необхідно провести інструктаж, ознайомити учасників веб-квесту із темою, сформулювати основну проблему та мотивувати учасників до активної участі у квесті. Завдання веб-квесту будуються окремими блоками питань і переліком адрес в Інтернеті, де можна отримати необхідну інформацію. Питання веб-квесту необхідно сформулювати таким чином, щоб учасники квесту самостійно змогли знайти відповідь за певним посиланням. Наприклад, веб-квест може містити посилання на рейтинг найцікавіших інноваційних проектів останнього року, а завданням даного етапу може стати відбір найбільш вдалих та креативних ідей, які в майбутньому можна модернізувати та використати в професійній діяльності.

Наступним завданням першого етапу квесту має стати оформлення результатів пошуку у вигляді мультимедійної презентації. Таке завдання дозволяє осмислити проведене дослідження, сформулювати конкретні висновки та ідеї щодо розробки майбутнього інноваційного проекту.

Обговорення результатів роботи над веб-квестом можна також провести у вигляді веб-конференції, де кожен учасник може висловити свою думку з приводу отриманої та проаналізованої інформації. Результатом першого етапу веб-квесту можуть стати: мультимедійна презентація зі стислим описом етапів розробки інноваційних проектів; база цікавих інноваційних стартап-проектів у вигляді гіперпосилань; он-лайн документ, який містить аналіз інноваційних рішень та ін. На цьому етапі розвиваються такі риси особистості як аналітичне та творче мислення, відповідальність, креативність, навички самонавчання, вміння шукати необхідну інформацію та пропонувати цікаві ідеї.

На проектувальному етапі веб-квесту основним завданням є створення інноваційного проекту. Такий проект може бути лише описовим (в якому зазначені мета, завдання, основні етапи розробки проекту, часові обмеження, цільова аудиторія та ін.) або ж практичним (розроблений веб-сайт або сторінка соц. мережі, що надає інформацію майбутнім клієнтам про інноваційну послугу чи продукт). Проектувальний етап веб-квесту також має закінчуватись виступом перед аудиторією (в онлайн або офлайн-режимі) або ж мультимедійною презентацією з описом основної ідеї інноваційного проекту.

5. Результати досліджень

Запропоновані методичні рекомендації щодо підготовки веб-квесту «Шлях до створення інноваційного проекту» дозволять викладачам побувати квест, який спрямований на формування потреби в інноваційній діяльності, ціннісного ставлення до неї, а також специфічних якостей інноваційної особистості, професійних і спеціальних знань і умінь у сфері

інновацій. Перевагами використання таких електронних навчальних засобів, як веб-квести у формуванні готовності до інноваційної діяльності студентів у вищій школі можна назвати: підвищення зацікавленості фахівців у впровадженні інновацій в професійній діяльності; розвиток творчого мислення; формування ціннісного ставлення до інноваційної діяльності; створення сприятливого інноваційного клімату під час освоєння нових знань та пошуку ідей; позбавлення від психологічних бар'єрів у спілкуванні через використання спеціальних чатів, форумів та соцмереж, де можна висловлювати власну думку та не боятися осуду колег.

6. Висновки

Таким чином в даному дослідженні обґрунтовано доцільність використання веб-квестів у формуванні готовності студентів до інноваційної діяльності у вищій школі. В статті розкрито значення веб-квестів як засобу навчання та сформульовані методичні рекомендації щодо проведення професійних веб-квестів, спрямованих на формування готовності до інноваційної діяльності, визначено структуру та основні завдання таких веб-квестів. Використання веб-квестів в процесі формування готовності до інноваційної діяльності дозволяє створити умови для максимального врахування індивідуальних можливостей і потреб майбутніх фахівців, розкриття їх творчого потенціалу.

Література

1. Гаєвський, В. Л. Електронні засоби навчання та їх використання [Електронний ресурс] / В. Л. Гаєвський // Режим доступу: <http://tmb.org.ua/new/index.php/i-4/200-2012-12-09-19-38-06.html>
2. Кошечко, Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі [Текст] / Н. Кошечко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – 2015. – Вип. 1. – С. 35–38.
3. Кадемія, М. Ю. Використання Веб-квестів у процесі підготовки вчителя технологій [Текст] / М. Ю. Кадемія // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2011. – № 3. – С. 353–356.
4. Капунова, М. И. Уровень сформированности готовности будущих дизайнеров к инновационной профессиональной деятельности в процессе специальной подготовки [Текст] / М. И. Капунова // Молодой ученый. – 2015. – № 9. – С. 1072–1075.
5. Фомичёва, О. В. Структура готовности будущих специалистов по технологиям электронных мультимедийных изданий к инновационной профессиональной деятельности [Текст] / О. В. Фомичёва // Alma mater (Вестник высшей школы). – 2015. – № 10. – С. 114–117.
6. Огієнко, О. І. Формування готовності до інноваційної діяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя [Текст] / О. І. Огієнко // Педа-

гогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 7 (33). – С. 154–162.

7. Шаматонова, Г. Л. Веб-квест как интерактивная методика обучения будущих специалистов по социальной работе [Текст] / Г. Л. Шаматонова // СОЦИОПРОСТИР. – 2010. – № 1. – С. 234–236. – Режим доступа: http://www.sociology.kharkov.ua/images/socioprostir/magazine/1_2010/4_5_1.pdf

8. Кононец, Н. Технологія веб-квест у контексті ресурсно-орієнтованого навчання студентів [Текст] / Н. Кононец // Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 10. – С. 138–143. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_32

9. Гапеева, О. Л. WEB-QUEST технологія у навчанні студентів за програмою підготовки офіцерів запасу [Текст] / О. Л. Гапеева // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.1. – С. 335–340.

10. Гуревич, Р. С. Веб-квест у навчанні: путівник [Текст]: навч.-метод. пос. / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, О. В. Шестопалюк. – Вінниця: РВВ ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2012. – 128 с.

References

1. Gajevs'kyj, V. L. Elektronni zasoby navchannja ta i'h vykorystannja. Available at: <http://tmb.org.ua/new/index.php/i-4/200-2012-12-09-19-38-06.html>
2. Koshechko, N. (2015). Innovacijni osvitni tehnologii' navchannja ta vykladannja u vyshhij shkoli. Visnyk Kyi'vs'ko-go nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogika, 1, 35–38.
3. Kademija, M. Ju. (2011). Vykorystannja Veb-kvestiv u procesi pidgotovky vchytelja tehnologij. Naukovi zapysky. Serija: Pedagogika, 3, 353–356.
4. Kapunova, M. I. (2015). Uroven' sformirovannosti gotovnosti budushhij dizajnerov k innovacionnoj professional'noj dejatel'nosti v processe special'noj podgotovki. Molodoy uchenyj, 9, 1072–1075.
5. Fomichjova, O. V. (2015). Struktura gotovnosti budushhij specialistov po tehnologijam jelektronnyh mul'timedijnyh izdanij k innovacionnoj professional'noj dejatel'nosti. Alma mater (Vestnik vysshej shkoly), 10, 114–117.
6. Ogijenko, O. I. (2013). Formuvannja gotovnosti do innovacijnoi' dijtal'nosti jak vazhlyva skladova profesijnoi' pidgotovky majbutn'ogo vchytelja. Pedagogichni nauky: teoriya, istorija, innovacijni tehnologii', 7 (33), 154–162.
7. Shamatonova, G. L. (2010). Veb-kvest kak interaktivnaja metodika obuchenija budushhij specialistov po social'noj rabote. SOCIOPROSTIR, 1, 234–236. Available at: http://www.sociology.kharkov.ua/images/socioprostir/magazine/1_2010/4_5_1.pdf
8. Kononec, N. (2012). Tehnologija veb-kvest u konteksti resursno-orientovanogo navchannja studentiv. Vitoki pedagogichnoi majsternosti. Serija: Pedagogichni nauki, 10, 138–143. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_32
9. Gapejeva, O. L. (2010). WEB-QUEST tehnologija u navchanni studentiv za programmoju pidgotovky oficeriv zapasu. Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy, 21.1, 335–340.
10. Gurevych, R. S., Kademija, M. Ju., Shestopaljuk, O. V. (2012). Veb-kvest u navchanni: putivnyk. Vinnycja: RVV VDPU imeni Myhajla Kocjubyns'kogo, 128.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Колбіна Т. В.
Дата надходження рукопису 13.09.2016.*

Фомічова Ольга Володимирівна, викладач, кафедра комп'ютерних систем та технологій, Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, пр. Науки, 9-а, м. Харків, Україна, 61166
E-mail: olga.fomichova@hneu.net